

Bert Häggblom: Nyårstal 2022

Datum

1 januari 2022

Plats

Mariehamn

Omständigheter

Lagtingets talman håller traditionsenligt nyårstal.

Lagtinget på Åland är det självstyrda landskapet Ålands parlament. Det består av 30 ledamöter som väljs vart fjärde år och har ansvar för lagstiftning och budget inom områden som utbildning, kultur, sjukvård och näringsliv. Lagtinget utser också Ålands landskapsregering. Självstyrelsen regleras i självstyrelselagen för Åland, och svenska är det enda officiella språket.

- 1 Bästa Ålänningar, hemma och utanför Åland.

Jag önskar er alla Ett Gott Nytt år 2022!

- 5 Vi ska detta år fortsätta att fira att det är 100 år sedan vi fick vår självstyrelse genom beslut i Nationernas förbund.

Jag vill först rikta ett stort tack till er alla ålänningar. Ni har visat stor tillit till våra myndigheters rekommendationer. Tack vare att vi har följt

- 10 rekommendationerna har vi kunnat undvika dödsfall och svåra sjukdomsfall så här långt.

I synnerhet ska ett stort tack riktas till vårdpersonalen, de inom åldrvården och alla andra som har sett till att smittan hållits i schack. Vår smittspårning har

- 15 haft världsklass och är den stora skillnaden mellan oss och våra närregioner.

Det här om något visar att sammanhållningen i det åländska samhället är stark.

Vi kan när vi vill. När det åländska samhället arbetar tillsammans mot ett gemensamt mål kan vi åstadkomma vad vi vill. Förmågan att arbeta tillsammans

- 20 är det som skiljer oss från vår omvärld och som skapar trygghet i vårt samhälle.

Den stora dagen i år är den 9 juni 2022. Då är det hundra år sedan det första lagenligaparlamentet för Åland, Ålands landsting, höll sitt första plenum.

- 25 Bakgrunden till vår självstyrelse var att vi ålänningar ville återförenas med vårt moderland Sverige som vi blivit skilda ifrån 1809 efter att i över 700 år tillhört

det svenska riket. När tsarrikets Ryssland föll sönder ville vi ålänningar återförenas med Sverige och återopade den av USA:s president Wilson framförda tesen om folks rätt att själva bestämma sin tillhörighet och framtid.

30

Det åländska folkets rätt att själva bestämma sin tillhörighet och framtid återopade vi ålänningar före Finland utropade sig till självständig stat den 6 december 1917. Före den ryska oktoberrevolutionen och finska självständighetsförklaringen samlades representanter för Ålands kommuner vid folkhögskolan i Finström för ett kommunalt sammanträde den 20 augusti 1917. Sammankomsten hade föregåtts av flera hemliga möten ända sedan våren.

35

Mötesagendan var utåt sett ett "Brandkårsmöte". Orsak till detta var att undgå de ryska soldaternas intresse.

40

Det här var startskottet för ålandsrörelsen och grunden för vår nuvarande självstyrelse. Mötets beslut var att kräva Ålands återförening med moderlandet Sverige. Ålandsrörelsens mål var Ålands frigörelse från Ryssland och återföreningen med Sverige under devisen, "Finland fritt och Åland svenskt".

45

Finland var dock hela tiden emot att Åland skulle återförenas med Sverige. Finlands regering tog snabbt fram en självstyrelselag för Åland som antogs i riksdagen 1920 och som var den självstyrelselag som ålänningarna varken godkände eller var delaktiga i. Ålänningarna avvisade alltså denna självstyrelselag. Företrädare för ålandsrörelsen Carl Björkman och Julius Sundblom fängslades av den unga staten Finland för högförräderi. Orsaken till att självstyrelselagen avvisades var att den inte gav Åland tillräcklig rätt att bestämma över vår egen framtid. Det är något som skett historiskt och är alltid ett alternativ nu och i framtiden.

50

Också företrädaren Johannes Eriksson skulle häktas men han befann sig i Sverige och undgick således att bli häktad. Både Carl Björkman och Julius Sundblom blev dömda, både i Åbo hovrätt och Högsta domstolen, till ett och ett halvt års tukthusstraff alltså fängelsestraff. I och med det straff de fick frantogs de också sitt medborgerliga förtroende. De blev sedermera benådade i oktober 1921 av president Ståhlberg. Det man ska komma ihåg är att benådning inte betyder att straffet och domen upphävdes utan benådning är bara att man inte behöver avtjäna straffet. Således var det tuffa tag vid självstyrelsens tillkomst. Det är viktigt att inte glömma varför vi är här och vad våra förfäder

55

offrat för att vi ska ha möjlighet att leva i det åländska samhälle vi lever i idag.

Utan Nationernas förbund beslut i juni 1921 skulle jag inte sitta här idag och hålla detta tal till er. Och jag vill att ni alla ska ta en minut av er tid och fundera
70 på vad självstyrelsen betytt och betyder för er. Fundera på hur ert liv skulle ha varit om Åland inte skulle ha haft självstyrelse och hur situationen då skulle varit. Vi har nära till beslutsfattarna. Vi är inte nöjda med besluten alla gånger men det är betydligt bättre att besluten fattas lokalt istället för att besluten fattas över huvudet på oss av någon annan som inte har kunskap om vårt samhälle och
75 de förutsättningar som finns. Fundera gärna på det här, när vi nu firar självstyrelsens första 100 år.

Ålänningarna blev utlovade en ny självstyrelselag till vårt 100 års jubileum men detta kommer inte att ske.

80 Det förslag till självstyrelselag som president Tarja Halonens kommitté kom fram till tycks alltmer urvattnas och det förslag som justitieministeriet sände ut på remiss i juni innebar de facto inte någon utveckling av självstyrelsen såsom utlovats. Vi får dock hoppas på att Finlands regering läser propositionen från
85 1919,

där anges citat:

90 ”Sålunda skulle ålänningarna tillförsäkras möjlighet att själva ordna sin tillvaro så fritt det överhuvud är möjligt för ett landskap, som icke utgör en självständig stat.”

Positivt under det år som gått var det internationella seminarium som ordnades den 20 oktober för att fira 100 års dagen av konventionen om demitaliseringen
95 och neutraliseringen. Seminariet var lyckat och besöktes av över 30 ambassadörer från hela världen. Det är en viktig händelse i vår historia då seminariet innebär att 30 länder fortfarande intygar att den åländska självstyrelsen är levande och en viktig del i internationella sammanhang. President Sauli Niinistös starka uttalanden på seminariet stärker att
100 demitaliseringen och neutraliseringens status fortfarande är starkt förankrad. Demilitariseringen och neutraliseringen är med andra ord inte bara historia utan en i högsta grad levande regim.

105 Vi går nu in i ett nytt år med nya möjligheter och utmaningar. Under pandemin har ni ålänningar visat att sammanhållningen, kittet, mellan oss är det åländska guldets vi ska förvalta nu och i framtiden.

För året som gått har också det varit ett år då många drömmar brustit, jobb
110 försvunnit och ovissheten inför framtiden är och har varit stor.

Vi kan utgående från vad som har skett ändå vara glada för att arbetslösheten är på väg ner och att skatteintäkterna inte gått ner utan visar på oväntat höga siffror. Det här visar på styrkan i vårt samhälle.

115 Styrkan tog sig uttryck hos en kvinna som sade att både hon och hennes man förlorade sina jobb i och med pandemin men hon sade ”vi accepterar inte det här, vi ska ordna jobb åt oss för vi tänker inte vara arbetslösa”. Den här kämpaglöden som finns hos ålänningar ska vi både bevara och uppmuntra så att
120 vi alla har den med oss, nu och framöver.

Den näring som är livsviktig för vårt Åland är färjindustrin. Om vi ska ha en trygg framtid är det bästa att den här näringen får de bästa verksamhetsförutsättningar under rådande förhållanden. Utan bra transporter
125 och inflöde av resenärer till vår turistnäring riskerar stora delar av vårt samhällsbygge att raseras. Därför är det glädjande att privat kapital nu stärker rederierna så deras verksamhetsförutsättningar säkerställs.

När man besöker ett samhälle så kan man se hur livskraftigt, kreativt och
130 optimistiskt det är. Hur ser vi det? Det är där det finns byggkranar som är igång, där ett samhälle visar aktivitet. Idag kan vi både i Mariehamn och på landsbygden se många byggkranar, de flesta av dem är på byggnadsprojekt som finansieras av privat kapital.

135 En sådan framtidsoptimism är vad vi behöver i dessa dagar. Oaktat att mycket har gjorts av vår regering och av vårt lagting har de största ekonomiska insatserna skett av vårt näringsliv och av privat kapital. Ålands ekonomiska hjärta är alla våra företag som trots pandemin visat styrka, vitalitet och framtidstro. Det är det här som är ryggraden i ett samhälle. För att trygga våra
140 grundbehov som bra sjukhusvård, barnomsorg, skola och omsorg om de äldre behövs ett livskraftigt samhälle.

145 Vi står inför tuffa prioriteringar inför framtiden men grundtryggheten i vård,
skola och äldreomsorg måste tryggas. Vi är fortfarande i en allvarlig situation
men i alla kriser medför det här förändringar som både är bra och nödvändiga
fastän de, när de sker, kan vara smärtsamma. Men låt oss visa att vi tillsammans
skapar förutsättningar för framtiden och det på ett sätt så att vi också kan
150 fortsätta med att fira flera hundra år än det första hundra åren.

Lev väl, ta vara på varandra och er själva! Tillsammans ska vi fortsätta bygga det
här samhället.

Med de orden vill jag önska er alla ett gott nytt 2022!

155

Källa

<div>Manuskript hämtat från lagtinget.ax (2025-11-06)</div>

Taggar

2020-tal, 2022, Man, Nyårstal

160

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/bert-haggbloom-nyarstal-2022>

165

170

175

180